

Denumirile culorii *roșu* în limbile română și rusă: analiză comparativă lexicografică

ARINA CHIRILĂ¹

The present article is aimed at conducting a comparative analysis of colour terms denoting red in two languages – Romanian and Russian. It is widely acknowledged that colour terms make up one of the most interesting and fruitful fields of study, whereas comparative lexicological analysis can reveal a great number of discrepancies conditioned not only by different structures of the languages under analysis, but also by different ways in which native speakers perceive a certain colour term. Great importance in this respect is placed on the connotations and associations formed in the course of the use of these words in a language. Thus, such an analysis would allow us to confront the perception of a term not only in different languages, but also in different cultures and mentalities. As far as the lexemes denoting red are concerned, they describe a highly significant colour for all European cultures – the fact that justifies the choice of these terms for the present study. The analysis carried out in this article is a lexicographical one. It will be based on three Russian explanatory dictionaries (*Словарь русского языка* (“Dictionary of the Russian Language”) by S.I. Ozhegov, *Малый словарь русского языка* (“Small Dictionary of the Russian Language”) by the USSR Academy of Sciences and *Большой толковый словарь современного русского языка* (“Great Explanatory Dictionary of the Modern Russian Language”) by D.N. Ushakov, whereas the sources of reference for the Romanian language will be *Dicționarul limbii române* (“Dictionary of the Romanian Language”) by the Romanian Academy, *Micul dicționar academic* (“Small Academic Dictionary”) and *Dicționarul limbii române literare contemporane* (“Dictionary of the Contemporary Literary Romanian Language”). The conclusions presented in the article will be drawn not only from the definitions

¹ Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, România.

offered by the dictionaries mentioned above, but also from the illustrations that accompany them.

Key-words: *colour terms, red, lexicographical analysis, comparative analysis*

Introducere

Culoarea constituie o parte deosebit de importantă și însemnată în viața oricărui om. Atenția asupra acestui subiect a fost atrasă de către numeroase studii în domenii diferite precum fizică, chimie, psihologie, fiziologie, culturologie, istoria artei și, nu în ultimul rând, filologie, în cadrul căreia s-au dezvoltat mai multe teorii în privința numirii culorilor. Domeniul lexicului cromatic, după cum se știe, este unul dintre cele mai interesante și fructuoase pentru studiile filologice. Acesta oferă un material extraordinar de bogat pentru analiză: denumirile de culori se întâlnesc deosebit de des nu numai în vorbirea de zi cu zi, ci și în paginile volumelor de specialitate, precum și în literatura clasică. În această ordine de idei, denumirile de culori s-au dovedit a fi un element substanțial al operelor de artă, jucând rolul purtătorilor intenției auctoriale și contribuind la crearea unui anumit efect asupra cititorilor. Subiectul acestui articol, însă, nu îl constituie rolul cuvintelor coloristice într-o operă de artă. Ceea ce este în centrul atenției aici sunt denumirile unei anumite culori așa cum acestea apar în dicționarele explicative monolingve de referință. Mai mult decât atât, acest studiu își propune o analiză comparativă a denumirilor analoage în două limbi – româna și rusa. O astfel de abordare ne permite a dezvălui multiplele divergențe condiționate nu numai de structurile diferite ale limbilor supuse analizei, ci și de modalitățile diferite în care vorbitorii acestora percep o anumită lexemă cromatică. Aspectul decisiv în acest sens îl constituie conotațiile și asocierile căpătate de termenii respectivi de-a lungul utilizării lor de către vorbitorii unei limbi. Așadar, această analiză va face posibilă comparația percepției

denumirilor de culori nu numai în limbi, ci și în culturi și mentalități diferite.

În ceea ce privește alegerea denumirilor culorii *roșu* drept subiectul acestui articol, aceasta este mai mult decât justificată. Potrivit studiilor anterioare, roșul este extrem de semnificativ pentru culturile europene, iar în limba rusă acesta constituie culoarea etno-relevantă (Светличная 2003: 139). Trebuie menționat în acest sens și faptul că denumirile culorii *roșu* s-au demonstrat a fi predominante în grupul lexico-semantic al denumirilor de culori din limba rusă în toate perioadele istorice ale dezvoltării acesteia (Бахилина 1975: 31).

Analiza de față se va baza pe șase dicționare de referință. Pe de o parte, au fost selecționate trei dicționare explicative pentru limba rusă (*Словарь русского языка* [„Dicționarul limbii ruse”] de S.I. Ojegov, *Малый словарь русского языка* [„Micul dicționar al limbii ruse”] al Academiei de Științe din URSS, Institutul Limbii Ruse, și *Большой толковый словарь современного русского языка* [„Marele dicționar explicativ al limbii ruse moderne”] de D.N. Ușakov). Pe de altă parte, sursele de referință pentru limba română le constituie *Dicționarul limbii române* (DLR), *Micul dicționar academic* și *Dicționarul limbii române literare contemporane*. Concluziile elaborate în acest articol se vor baza nu numai pe explicațiile oferite pentru fiecare denumire de către sursele sus-menționate, ci și pe contextele în care apar lexemele supuse analizei.

Prezentarea *roșului* și a nuanțelor sale în dicționarele explicative românești

Vom începe cu analiza lexicografică a denumirii *roșu*. Dicționarele explicative de referință demonstrează că această lexemă capătă conotații meliorative și peiorative, posedând și un număr sporit de asocieri culturale. Apărând într-o mulțime de contexte, termenul respectiv relevă și posibilitățile combinatorii destul de mari ce permit să se formeze denumiri de nuanțe ce descriu culoarea într-un mod mai precis și expresiv, *Dicționarul*

limbii române înregistrând următoarele expresii: *roș deschis*, *roș închis*, *roș întunecat*, *roș în para focului*, *roș aprins*, *roșu-stacoiu*, *roșu pal*, *roșu afumat*, *roșu înfocat*, *roșu ruginiu*, *roșu viu*, *roșu văpaie*, *roșu mohorât* ș.a.m.d. Percepția pozitivă a acestui adjectiv cromatic se manifestă în descrierile culorii frumoase a buzelor, a obiectelor vestimentare (*nuăraș roșu*, *cureale roșii*, *brâu roșu*), a țesăturilor (*mătase roșie*), a florilor (ca, de exemplu, mac sau trandafir), precum și în referințele poetice la fenomenele naturale ce au legătură cu lumina (de exemplu, *soarele roșu*, *roșu de apus*, *lumina roșie*, *roșu al dimineții*, *luna roșie*, *culoarea roșie a focului*, *roșu ca jăraticul* ș.a.m.d.). De asemenea, remarcabilă este apariția denumirii respective în calitate de culoare a iubirii prin comparația acesteia cu vinul roșu, precum și în calitate de cea a tinereții (de exemplu, în expresiile gen *bătrân cu bater roșu*). Conotațiile pozitive se realizează și în contextele în care, similar limbii ruse, *roșul* indică raritatea sau valoarea unui obiect (ca în unitățile frazeologice *a fi cu ciobote roșii* sau *a căuta acul doamnei cu fir roșu*). În ceea ce privește utilizarea cuvântului *roșu* pentru a descrie culoarea feței, aceste contexte îl dotează, cu precădere, cu conotații meliorative, implicând frumusețea și sănătatea persoanei sau buna dispoziție și bucuria. Trebuie menționat și faptul că, precum omologii săi din limbile engleză și italiană, *roșu* poate fi utilizat și pentru a descrie părul roșcat, însă contextele pe care ni le oferă dicționarele de referință demonstrează că lexema respectivă capătă conotații peiorative în aceste contexte: persoanele ale căror păr este descris prin intermediul cuvântului *roșu* sunt reținute drept urâte, de care lumea ar trebui să se ferească. Alte asocieri negative sunt legate, în mod evident, de percepția roșului drept culoare a sângelui, alăturându-se și asocierile sale cu boala (de exemplu, în descrierile culorii ochilor în care *roșu* poate să se refere, de asemenea, și la plânsul excesiv). Mai mult decât atât, destul de însemnată este și asocierea denumirii respective cu problemele financiare: aceasta se manifestă în expresiile *a plăti ciubote roșii* și *a umbla cu ciubote roșii*. Încă o latură asociativă a cuvântului *roșu* o constituie, ca și în celelalte limbi supuse

analizei, exprimarea emoțiilor negative, și anume mânia, osteneala, indignarea, umilința și rușinea. Este prezentă și asocierea denumirii de față cu jocurile de noroc, în special cele de cărți. În altă ordine de idei, denumirea *roșu* pare a fi strâns legată de cultura populară românească – fapt demonstrat de apariția acestora în contexte ce fac trimitere la ființe din basme populare precum balaur sau zmeu. În astfel de cazuri, lexemei cromatice date i se conferă o tentă magică; mai mult decât atât, denumirea se afirmă, încă o dată, drept o noțiune importantă pentru cultura românească. În ceea ce privește planul politic, asocierilor cu ideile revoluționare și cu comunismul li se alătură și cele istorice, legate de armata Țării Românești sau un anumit strat social, și anume boierii.

În ceea ce urmează se va continua cu analiza contextelor oferite de către dicționarele explicative ale limbii române în care apar denumirile următoarelor nuanțe ale culorii *roșu*: *roz*, *roșcat*, *roșiatic*, *roșeață* și *stacojiu*.

Referitor la percepția adjectivului *roz* de către vorbitorii nativi de limba română, menționăm faptul că aceasta este, prin excelență, pozitivă. Utilizările termenului includ trimiterea la culoarea îmbrăcăminții (*rochie roz*, *ciorapii roz*), a feței (*buze roz*, *chipul roz*), a părților corpului (*palme roz*, *unghii roz*), a cerului (*cerul roz*, *văzduhul roz*), a plantelor (*mugur roz*, *flori roz*, *frunze roz*) și a mobilierului (*mese roz*, *scaune roz*, *abajur roz*). Precum în limbile rusă și italiană, denumirea românească posedă asocieri puternice cu atitudinea optimistă asupra vieții (ca, de exemplu, în *iluzii roze*, *poema roză*, *a vedea ceva în roz*). Interesant de menționat în acest sens este și utilizarea denumirii respective pentru a descrie culoarea hârtiei – *hârtie roz*. Singura situație în care lexema *roz* ar putea realiza conotații peiorative este cea a schimbării culorii feței din cauza beției.

Următoarele denumiri – *roșcat* și *roșiatic* – par a fi identice din punct de vedere semantic, amândouă denotând, potrivit *Dicționarului limbii române*, o tentă în care predomină roșul. Totodată, după cum se va arăta, utilizarea acestora diferă în mod semnificativ. În această ordine de idei, denumirea *roșcat* determină cu precădere substantivele ce denotă obiecte din

natura înconjurătoare, precum norii, dealurile, malul, lumina ș.a.m.d., în afară de câteva contexte ce demonstrează funcționarea acesteia drept atribut al substantivelor desemnând clădiri sau părți ale acestora (de exemplu, *olan roșcat*, *ruine roșcate*, *clădiri roșcate*). Remarcabilă este și utilizarea denumirii respective pentru a indica culoarea părului omenesc, de exemplu, *barbă roșcată*, *mustață roșcată*, *gene roșcate*, *păr roșcat*. Cu privire la cea de-a doua denumire – *roșiatic* – trebuie menționat faptul că, în majoritatea cazurilor, aceasta apare în descrierea culorii luminii (*lumina roșiatică*, *zarea roșiatică a unui foc*, *raze roșiaticice*, *asfințitul roșiatic*, *răsăritul roșiatic*, *flacăra roșiatică*). Alte exemple mult mai puțin numeroase includ indicarea culorii feței (*nas roșiatic*, *obraz roșiatic*), a plantelor (*roză roșiatică*, *flori roșiaticice*, *grâu roșiatic*) și a pielii.

În ceea ce urmează, se va aborda chestiunea unei denumiri indirecte² a culorii *roșu* – *roșeață*. În cazul acestui substantiv, predomină conotațiile meliorative, cuvântul de față referindu-se la culoarea florilor, a luminii (de exemplu, *apus*, *soare*, *incendiu*) sau a feței. În privința ultimului aspect trebuie menționat faptul că schimbarea culorii feței nu indică neapărat emoții negative; mai mult decât atât, apariția roșeții pe față poate fi percepută pozitiv, ca fiind indicator al sănătății (de exemplu, în unitatea frazeologică *a-i mânea roșafa fața*). Aceasta deși se evidențiază și conotațiile peiorative pe care le-a căpătat cuvântul supus analizei, de exemplu, atunci când fenomenul desemnat constituie simptomul unei boli, o inflamație.

Ultima denumire ce va fi supusă analizei este *stacojiu* – adjectiv cromatic ce denotă culoarea roșie aprinsă. Utilizându-se în mod pozitiv în descrierile vestimentației (*dulama stacojie*, *fir stacojiu*, *fiong stacojiu*, *dungă stacojie*, *cordea stacojie* ș.a.m.d.) și ale materialelor textile (*catifea stacojie*), cuvântul respectiv poate fi perceput și în mod negativ atunci când acesta stabilește o legătură cu sângele sau boala (*sânge stacojiu*,

² Termenul „denumire indirectă” a fost propus pentru a nominaliza obiectele din realitatea extralingvistică ce sunt imediat asociate cu o anumită culoare (vezi Polozova 2014).

spuzeală stacojie), precum și în contextele în care acesta descrie o față, de regulă, mare și obeză. Ca și multe altele denumiri ale culorii *roșu*, *stacojiu* face parte de asemenea din enunțurile ce descriu schimbarea culorii feței din cauza unor emoții mai mult sau mai puțin pozitive.

Prin urmare, se poate concluziona că denumirile culorii *roșu* în limba română capătă conotații meliorative și peiorative, planul asociativ și motiv al acestora fiind extrem de bogat și încărcat. În ceea ce privește denumirea *roșu*, contextele multiple în care apare aceasta sugerează importanța deosebită a acestei noțiuni pentru cultura românească; asociindu-se cu sângele, boala, emoțiile negative și lacrimile, precum și cu problemele financiare, cuvântul respectiv poate indica și raritatea sau valoarea deosebită a unui obiect, aspectul sănătos a unei persoane și bucuria. Referitor la nuanțele roșului trebuie menționat faptul că acestea sunt percepute, în mare parte, pozitiv, utilizându-se în mod poetic și figurat și descriind culoarea frumoasă a fenomenelor naturale, a vestimentației și a feței. În ceea ce privește conotațiile peiorative, acestea apar în legătură cu înroșirea pielii din cauza beției, emoțiilor neplăcute sau a unei boli.

Prezentarea *roșului* și a nuanțelor sale în dicționarele explicative rusești

În ceea ce privește denumirea centrală a sistemului³ – *красный* –, acesta constituie o noțiune extrem de importantă în cultura rusă – fapt ce se reflectă în numeroasele semnificații și expresii încorporate în dicționarele explicative rusești. Interesant de menționat este faptul că, în ciuda conotațiilor peiorative ce, în mod inevitabil, apar atunci când roșul se prezintă ca fiind culoarea sângelui și a focului (*красный петух*,

³ În abordarea structuralistă, denumirile culorii roșu sunt prezentate ca un sistem cu un centru și o periferie în jurul acestuia. Pentru sistemul lexemelor cromatice denotând roșu vezi Макенко 2001.

красное пламя), putând descrie și tenta roșie a corpului cauzată de căldură, frig sau consum excesiv de alcool (de cele mai multe ori, în descrierile feței), denumirea *красный* este percepută în mod deosebit de pozitiv de către vorbitorii nativi de limbă rusă. În primul rând, acest adjectiv cromatic redă culoarea frumoasă și aprinsă a obiectelor naturale, precum și a părților corpului uman (în special, a buzelor feminine – *красные губы*). În al doilea rând, denumirea respectivă capătă un nivel înalt de poeticizare atunci când își realizează semele „bun, aprins, senin” (*красный денёк, красный угол, лето красное*), precum și „frumos, minunat” (de exemplu, *красная невеста, красная даль, красная девица*). O altă semnificație a termenului care îl dotează cu conotații meliorative face trimitere la un lucru prețios sau rar (*красная рыба, красный зверь, красный лес, Красная книга*). În cultura populară rusă, roșul marchează elemente importante, ingenioase, deosebite și expresive (*красная строка, красной нитью, красное словцо*), precum și obiecte legate de festivități (*красное крыльцо, красная горка*). În ceea ce privește asocierile politice inevitabile în cazul lexemei supuse analizei, acestea se manifestă la o scară extrem de semnificativă în limba rusă, marcând în mod pregnant istoria Rusiei. Totodată, percepția rusească a fenomenului pare a nu fi atât de critică, combinațiile *красная армия, красные войска, красный галстук* constituind realia din viața perioadei sovietice, ce nu provoacă asocieri puternic negative.

Se va continua cu analiza denumirilor ce desemnează nuanțele culorii roșu selecționate pentru studiul de față, și anume *розовый, карминовый (карминный, кармин), малиновый, багряный, багровый, пунцовый, червонный, червлённый* și *румянец*.

În ceea ce privește lexema *розовый*, aceasta se referă la o nuanță deschisă între roșu și alb. Modul în care denumirea de față este percepută de către vorbitorii nativi de limbă rusă este prin excelență pozitiv: în majoritatea cazurilor, *розовый* are rol de atribut al substantivelor desemnând obrajii sau buzele unei fete tinere și frumoase sau fețele sănătoase ale unor copii. O altă

utilizare tipică a acestui adjectiv este descrierea culorii fenomenelor naturale (ca, de exemplu, în *розовая заря*, *розовые лучи*) sau a obiectelor de vestimentație (*розовая ленточка*, *розовое платье*). O semnificație deosebit de importantă în acest sens este cea de atitudine optimistă (uneori, chiar excesiv de optimistă) și de viziune naivă asupra vieții (de exemplu, *розовая любовь*, *розовые надежды*, *розовые мечты*, *смотреть сквозь розовые очки*, *видеть в розовом свете* ș.a.m.d.).

Adjectivul cromatic *карминовый* (așa cum apare acesta în textele lui Nabokov) constituie o variantă mai puțin uzuală a denumirii *карминный*, amândouă cuvintele provenind de la numele vopselei respective – *кармин* – de culoare roșie aprinsă. Enunțurile ce ilustrează utilizarea cuvintelor de față în propoziție demonstrează că acestea apar în descrierile culorii fructelor (*карминная хурма*) și a rujului (*карминная губная помада*).

Denumirea ce urmează a fi discutată în cadrul analizei este *малиновый*. Aceasta descrie o culoare roșie închisă spre violet precum cea a zmeurii, fruct de pădure al cărui nume în limba rusă – *малина* – a constituit sursa de derivare a cuvântului respectiv. Cu privire la conotațiile acestuia, se poate constata faptul că vorbitorii nativi de limbă rusă tind să îl perceapă în mod pozitiv: utilizându-se în descrierile culorii stofelor, a obiectelor vestimentare și a obrazilor rumeni, *малиновый* capătă și alte semnificații. De exemplu, în expresia *малиновая жизнь* lexema respectivă devine sinonimul cuvintelor „bun” sau „plăcut”, iar îmbinarea fixă *малиновый звон* desemnează un sunet foarte plăcut și moale ca timbrul produs de clopoței.

Următoarele două denumiri – *багровый* și *багряный* – prezintă un interes aparte pentru studiul nostru. La prima vedere, aceste lexeme ce redau nuanța roșului spre albastru închis sau violet sunt sinonime perfecte, primul descriindu-l pe cel din urmă în toate trei dicționarele de referință. Totodată, studierea contextelor oferite de către dicționarele explicative scot la iveală divergențe majore în percepția acestora de către vorbitorii nativi: adjectivul *багровый* se dovedește a fi perceput

în mod negativ, descriind culoarea incendiului, a fumului și a cicatricelor, pe când cuvântul coloristic *багряный* constituie o denumire poetică și livrescă ce se utilizează în combinații de genul *багряный убор (леса)*, *багряная заря*, determinând substantivele ce desemnează fenomene naturale de o frumusețe deosebită. Încă o denumire ce se referă la aceeași nuanță a culorii *roșu* este *пунцовый*. Precum *багряный*, această lexemă, spre deosebire de *багровый*, capătă conotații meliorative, descriind culoarea frumoasă a obrazilor și a buzelor unei fete, a apusului sau a țesăturilor și a obiectelor de vestimentație.

Denumirea *червонный*, ce urmează în analiza de față, se deosebește din punct de vedere stilistic prin caracterul său învechit. După cum o menționează dicționarele de referință, adjectivul respectiv provine de la numele aurului pur – *червонное золото* – ce are o tentă de roșu. Contextele din dicționarele explicative demonstrează utilizarea lexemei date în sens coloristic referitor la culoarea bijuteriilor; în același timp, asocierile ce ar putea fi evocate în mintea vorbitorilor nativi de limbă rusă fac trimitere la bani (*червонец*) sau la jocul de cărți (*черви*). În ceea ce privește un alt termen învechit – *червлёный* –, acesta descrie nuanța închisă a roșului, utilizându-se drept culoare a obiectelor militare precum drapeluri sau scuturi.

Ultimul cuvânt cromatic din limba rusă pe care îl vom supune analizei este *румянец*. Acest substantiv constituie o denumire indirectă ce se utilizează cu precădere pentru a descrie culoarea rumenă a feței sau a obrazilor unei persoane sănătoase și frumoase; prin urmare, lexema de față este percepută într-un mod deosebit de pozitiv de către vorbitorii nativi. O altă întrebuintare posibilă a acestui cuvânt este pentru a desemna culoarea luminii reflectate a apusului sau a răsăritului; în aceste contexte, denumirea respectivă dotează enunțul cu un nivel înalt de poeticizare și expresivitate.

Prin urmare, materialul oferit de către dicționarele explicative rusești ne permite să tragem următoarele concluzii. În primul rând, denumirile culorii *roșu* în limba rusă au conotații peiorative, precum și meliorative, cele din urmă predominând însă în mod clar. În ceea ce privește denumirea

centrală a sistemului – *красный* – aceasta este extrem de bogată din punct de vedere asociativ și emotiv, posedând un număr mare de asocieri, în marea lor majoritate pozitive, adjectivul respectiv determinând obiecte frumoase, prețioase și importante pentru poporul rus, pe când asocierile de caracter politic nu sunt percepute negativ. În ceea ce privește denumirile nuanțelor roșului, acestea tind a căpăta conotații meliorative (cu excepția cuvântului *багровый*), utilizându-se în descrierile culorii frumoase a feței, a vestimentației sau a fenomenelor naturale.

Concluzii

În urma analizei comparative lexicografice, studiul de față a ajuns la câteva concluzii. În primul rând, trebuie menționat faptul că denumirile culorii *roșu* în limbile română și rusă capătă conotații meliorative și peiorative, fiind percepute în mod pozitiv și negativ de către vorbitorii acestor limbi. S-a demonstrat, de asemenea, bogăția excepțională a asocierilor și a utilizărilor denumirilor ce descriu culoarea *roșu*, precum și nuanțele acesteia în amândouă limbile, ceea ce sugerează importanța deosebită a acestora pentru cultura românească, precum și pentru cea rusească.

În ceea ce privește denumirile *roșu* și *красный*, conotațiile acestora în amânouă limbile supuse analizei relevă un nivel înalt de asemănare. Ele sunt, în mare parte, percepute pozitiv, indicând raritatea sau culoarea deosebită a unui obiect, precum și aspectul sănătos al unei persoane. Totodată, asocierile pozitive sunt mai numeroase în cazul limbii ruse, alăturându-i denumirii respective noțiuni de frumusețe excepțională și festivitate.

Referitor la nuanțele roșului trebuie menționat faptul că acestea sunt percepute, în mare parte, pozitiv în amândouă limbile, utilizându-se destul de des în contexte poetice pentru a descrie culoarea frumoasă a fenomenelor naturale, a vestimentației și a feței. În ceea ce privește conotațiile peiorative, acestea apar în legătură cu înroșirea pielii din cauza

beției, emoțiilor neplăcute sau a unei boli. Cuvântul ce iese în evidență prin conotațiile sale peiorative este denumirea rusească *багровый*, ce descrie culoarea incendiului, a fumului și a cicatricelor.

În cazul ambelor limbi s-au observat perechi de denumiri ce par a fi similare, însă acestea relevă diferențe în modul în care sunt utilizate, precum și în asocierile căpătate în cursul dezvoltării limbilor supuse analizei. Pentru limba română o astfel de pereche o constituie denumirile *roșcat* și *roșiatic*, pe când pentru cea rusă – *багряный* și *багровый*.

Bibliografie

Izvoare și lucrări de referință

DLR: *Dicționarul limbii române*, Academia Română, București, 1965–2010.

ОЖЕГОВ 1989: С.И. Ожегов, *Словарь русского языка*, Moscova, Русский язык.

MAC: *Словарь русского языка*, Academia Rusă de Științe, Institutul Studiilor Lingvistice, în 4 volume, ediție îngrijită de A.P. Evghenieva, Moscova, Русский язык; Полиграфресурсы, 1999.

УШАКОВ 1935–1940: Д.Н. Ушаков, *Большой толковый словарь современного русского языка*, Moscova, Советская энциклопедия; ОГИЗ; Государственное издательство иностранных и национальных словарей.

Literatură secundară

VIDU-VRÂNCEANU A., *Analiza structurală a vocabularului limbii române contemporane: Numele de culori*, București, Universitatea din București, 1976.

ГРАНОВСКАЯ Л.М., *Прилагательные, обозначающие цвет, в русском языке XVII – XX вв.*, rezumatul tezei de doctorat, Moscova, 1997.

ХАРЧЕНКО В.К., *Словарь цвета: новые материалы, полная электронная версия*, Moscova, Изд-во Литературного института им. А.М. Горького, 2013.

- КЕЗИНА С.В., *Семантическое поле цветообозначений в русском языке (диахронический аспект)*, Penza, Universitatea Pedagogică de Stat „V.G. Belinskii” din Penza, 2005.
- КУЛИНСКАЯ С.В., *Цветообозначения: национально-культурные особенности функционирования (на материале фразеологии и художественных текстов русского и английского языков)*, teză de doctorat, Krasnodar, 2002.
- МАКЕЕНКО И.В., *Семантика цвета в разноструктурных языках (универсальное и национальное)*, teză de doctorat, Saratov, 1999.
- *Лексико-семантическая структура систем цветообозначения в русском и английском языках: Учеб.-метод. пособие для студентов филол. фак.*, Saratov, Universitatea de Stat din Saratov, 2001.
- ПЕЛЕВИНА Н.Ф., *О соотношении языка и действительности (обозначение красного и синего цветов)*, în „Научные доклады высшей школы. Филологические науки”, nr. 2 (18), Moscova, Высшая школа, 1962.
- ПОЛОЗОВА А., *Indirect colour terms in a work of verbal art*, în „International Journal of Communication Research”, vol. 4, nr. 3, p. 222–232, 2014.
- ВАСИЛЕВИЧ А.П., *Исследование лексики в психолингвистическом эксперименте (на материале цветообозначения в языках разных систем)*, Moscova, Наука, 1987.
- *Каталог названий цвета в русском языке*, Moscova, Смысл, 2002.
- *Языковая картина мира цвета. Методы исследования и прикладные аспекты*, rezumatul tezei de doctorat, Moscova, 2003.